

**Peaminister Andrus Ansipi kõne Riigikogus Eesti Euroopa Liidu poliitikast,
15. detsembril 2009**

Austatud proua juhataja,
Lugupeetavad riigikogu liikmed,
Ekstsellentsid,
Daamid ja härrad,

Täna on mul võimalus anda siinse austatud kogu ees järjekordne ülevaade valitsuse Euroopa Liidu poliitikast.

9. novembril osalesin ma tseremoonial Berliinis, kuhu olid kutsutud kõik Euroopa Liidu juhid tähistamaks Berliini müüri langemist kaksikümmend aastat tagasi. Ilma selle müüri langemiseta ning Saksamaa lõhestatuse lõppemiseta ei oleks ka Eesti saanud võimalust liituda Euroopa liiduga. Berliini müüri langemine tähistab suurte muutuste algust Euroopas. Neist muutustest oodati uut hingamist ja paremat elu, ühtsema ja sisemiselt tugevama Euroopa tekkimist.

1. detsembril jõustunud Lissaboni leping on järjekordne samm nende eesmärkide täitmise suunas. Ilmselt üks põhjalikumalt läbikaalutumaid samme, kuna Euroopa Liidu lepingute reform lükati käima pea kaheksa aastat tagasi, Laekeni ülemkogul 2001. aasta suvel. Lissaboni leping muudab Euroopa Liidu tõhusamaks ja tegutsemisvõimelisemaks, kodanikulähedasemaks ja mõistetavamaks. Lissaboni leping annab meile ühtse välisteenistuse ja kodanikele võimaluse algatada seadusandlust.

Need ei ole eesmärgid iseeneses. Lissaboni lepingu alusel toimiva liiduga saame me muuta Euroopa majanduse konkurentsivõimelisemaks ja avatumaks, luua uusi töökohti ning aidata kaasa kõikide Euroopa kodanike heaolu kasvule. Need on vahendid, millega saame tõhusalt üle maailma majandust räsitud kriisist.

Neid eesmärke on esile tõstnud ka Euroopa Komisjoni president Jose Manuel Barroso oma teist komisjoni koosseisu kokku pannes. Need on eesmärgid, mida peavad oma töös järgima ka vastselt ametisse nimetatud Euroopa Ülemkogu alaline eesistuja Herman Van Rompuy ning Euroopa Ülemkogu poolt esitatud kõrge esindaja kandidaat paruness Ashton.

Tahan rõhutada oma rahulolu novembris ametisse nimetatud ülemkogu eesistuja ja kõrge esindajaga. Tehtud valikutega kinnitasime selgelt Euroopa Liidu aluspõhimõtte – kõik liikmesriigid osalevad Euroopa Liidus võrdsetel alustel – tugevust. Valik, mis võtab arvesse kõigi huve ning tagab nendega arvestamise ka tulevikus, on hea valik. Leian samuti, et peaksime järgima euroopalikku tava ja laskma nii Herman Van Rompuy kui ka paruness Ashtonil end ametisse sisse elada. Ka valitsustele on lubatud vähemalt 100 kriitikavaba päeva.

Austatud Riigikogu,

Nagu juba mainitud, tuli uue Euroopa Komisjoni valitud president Barroso mõned nädalad tagasi välja ettepanekuga tema juhitava komisjoni koosseisu ja erinevate volinike ülesannete ning vastutusala kohta.

Siinkohal on ilmselt kohane õnnitleda asepresident Siim Kallast uue vastutusrikka ülesande puhul. Transpordiküsimuste portfelli ja asepresidendi ülesannete andmine Siim Kallasele näitab eelkõige usaldust tema isiku vastu ning positiivset hinnangut tema senisele tööle Euroopa Komisjonis. Vähemal määral, aga siiski, ka usaldust Eesti Euroopa Liidu poliitika kursi suhtes. Olen kindel, et ka Euroopa Parlament kiidab president Barroso valiku heaks.

Mul on hea meel tõdeda, et president Barroso on oma valikutega osundamas sarnaste probleemide lahendamisele, millele soovib tähelepanu pöörata ka Eesti. Millised need on?

Kõigepealt soov, et meie ühiseid huve esindataks maailma areenil ühtsemalt. Eesti on alati toetanud Euroopa Liidu ühtset välispoliitikat ning Euroopa Liidu ühel häälel rääkimist suhetes partneritega väljaspool liitu. Loodava Euroopa Liidu välisteenistusega tekib üksus, mille eesmärgiks on ühtlustada Euroopa Liidu välispoliitikat. Paruness Ashtonil saab olema vastutusrikas ülesanne ehitada üles toimiv ja tõhus ning samal ajal just kodanikele lähedane Euroopa Liidu välisteenistus.

Selle medali teine külg on komisjoni roll Euroopa Liidu kui terviku esindamisel. Komisjoni kui kõikide liikmesriikide huvide tasakaalustaja ja Euroopa ühtsete huvide kaitsja roll peab olema tugev. Vaid nii saavutame suurema ühtsuse ja järjepidevuse oma poliitikate välimistes dimensioonides.

Siinkohal on oluline meeles pidada, et vastavalt Lissaboni lepingule on Euroopa Liidu kõrge esindaja ühtlasi ka komisjoni asepresident – komisjoni liige ja seotud komisjoni kui kollegiaalse organi otsustega. Just komisjon suudab kõige paremini esindada liitu kui tervikut nii rahvusvahelistel kliimaläbirääkimistel kui ka G20 formaadis maailma uue finantsarhitektuuri paikapanelisel.

Taolist rolli on komisjon edukalt kandnud väliskaubandusküsimustes juba aastakümneid. Eesti soovib, et komisjon võtaks veel jõulisema rolli energiapoliitika eestkõnelejana suhetes kolmandate riikidega. Lissaboni leping annab selleks hea baasi, andes esimest korda Euroopa Liidule otsese pädevuse energiapoliitikas. Komisjon peab haarama härjal sarvist ning täitma lepingus sätestatud raamid ja põhimõtted sisuliste sammude ja ettepanekutega.

Lugupeetud Riigikogu,

Euroopa Liidu majandus on selle aasta esimese poolaastaga langenud üle 5 protsendi. See on olnud ränk hoop nii üksikisikutele, ettevõtetele kui ka liikmesriikidele. Sealjuures on vaid 6 liikmesriiki tänaseks suutnud hoida oma riigieelarve defitsiiti allpool 3% piiri, nagu näeb ette Euroopa stabiilsus- ja kasvupakt. Nende seas ka Eesti.

Meie ees seisab ülesanne mitte üksnes tuua Euroopa Liit majandusseisakust välja, vaid anda impulss uueks arenguks. Eesti soovib näha komisjoni tugevamat kätt siseturu edasi arendamisel, sealhulgas niinimetatud viienda vabaduse – teadmiste vaba liikumise – ellurakendamisel. Siseturg ei ole erinevalt paljudele eksiarvamustele valmis. Teenuste turu liberaliseerimine on alles algamas. Vastav direktiiv jõustub käesoleva aasta lõppedes. Mul on samuti kahju, et tervishoiuteenuste direktiivis ei ole seni jõutud kokkuleppele. Kõik need sammud aitaksid kaasa uute töökohtade tekkimisele ning majanduse konkurentsivõime tugevdamisele.

Majanduskriis ei ole vähendanud Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamisele suunatud Lissaboni protsessi tähtsust. Vastupidi. Ma tervitan ettepanekut luua Euroopa Liidu uuendatud konkurentsivõime strateegia „EL 2020“, mis keskendub minu arvates olulisimale - haridusele ja teadusele kui tähtsaimatele teguritele liidu konkurentsivõime tõstmisel. Samal ajal ei unusta strateegia tööturu vajadusi majanduskriisist väljumisel. EL2020 strateegiast võiks saada Euroopa Liidu uus majanduspoliitiline suunanäitaja. Ühtlasi tahab Eesti hea seista selle eest, et uue komisjoni mandaatperioodi jooksul välja töötatav eelarveperspektiiv oleks senisest selgem ja lihtsam ning tihedamalt seotud Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamise eesmärkidega.

Lugupeetud Riigikogu liikmed,

Nagu näete, on Eestil palju ootusi meie uuenevale Euroopa Liidule. Kuid ma kinnitan teile, et me ei jää ka ise käed rüpes ootama, et teised töö meie eest ära teeksid. Olles aktiivne ja konstruktiivne osaline, saab Eesti kaasa aidata Euroopa näo kujundamisele just selliseks, nagu me ise seda soovime.

Tahaksin siinkohal esile tõsta mõnda valdkonda või teemat, kus oleme saavutanud edu ja tunnustust oma poliitika edendamisel.

Kõigepealt meie selgitustöö energiaühenduste rajamise vajadusest, mille tulemusena on sündinud Läänemere energiaühenduste kava. See on meie silmis esimene samm. Tööd on vaja jätkata, et jõutaks Euroopa Liidu ühise energiaturu loomiseni.

Teiseks: meie huvi saada uue loodava justiits- ja siseküsimuste IT süsteemide agentuuri asukohamaaks. Olen kindel et Eesti on parim kandidaat selle agentuuri asukohamaaks – meil on suurepärase IT potentsiaal, hea profiil ning korralik kogemus. Eesti ametnikud ja poliitikud teevad agentuuri Eestisse saamise nimel tõsist tööd, kuigi see igapäevaselt avalikkusele välja ei paista. Usun, et meid saadab edu.

Enamus näidetest on vaheetapid pikaajaliste eesmärkide saavutamisel. Nende lõplik teostumine on läbirääkimiste tulemus 26 liikmesriigi ning komisjoniga ning see võtab paratamatult aega. Olles innovaatilised, järjepidevad ja töökad, saavutame parimaid tulemusi.

Olen kinnitanud teie ees seistes aasta tagasi ja teen seda ka seekord – Eesti soovib ühineda euroalaga 2011. aasta 1. jaanuarist. Selle eesmärgi valjuhäälese välja ütlemisega on ka vastutus eesmärgi saavutamisel pandud eelkõige meile endile. Liitumine eurotsooniga sõltub eelkõige meie endi tegudest ja meie senine lähenemine on end õigustanud. Nii Rahvusvaheline Valuutafond, Maailmapank kui ka Euroopa Komisjoni rahandusvolinik peavad täna meie eesmärgi saavutamist tõenäoliseks. Eesti soovib liituda tugeva euroalaga ning seda saame teha üksnes siis, kui euro usaldusväärsuse aluseks olevad reeglid jäävad püsima. Meie ei soovi muuta reegleid, me ei soovi mingeid erandeid.

Euro ei ole asi iseeneses. Olgu iseenesestmõistetav tõde siinkohal kõigile uuesti välja öeldud – euro on eesmärk üksnes seni, kuni temast saab vahend. Euro on üks nendest impulssidest, mis toovad kaasa kiirema majanduse taastumise, paremad töökohad ja heaolu kasvu. Pikemas perspektiivis toodab eurotsooni liikmelisus usaldust ja stabiilsust meie majanduskeskkonna vastu. Saavutades euroalaga liitumise ja astudes samal ajal OECD liikmesriikide ridadesse, anname selge sõnumi – meil on tugev majandus, millesse tasub investeerida.

Austatud Riigikogu,
Lugupeetud kuulajad,

Maaailma, Euroopa Liidu ja Eesti ees seisab tänasel päeval üks keerulisemaid ülesandeid – planeedi päästmine meie endi tekitatud saaste ja õhku paisatavate heitkoguste vähendamise kaudu. See on kõikide riikide ühine ülesanne. Me tahame kõik elada puhtamas keskkonnas!

Eelmisel aastal umbes samal ajal leppis Euroopa Liit kokku siduvates eesmärkides CO2 heitkoguste vähendamiseks 20% võrra. See sisaldas endas valmisolekut vähendada emissioone veelgi, kuni

30%ni, kui teised maailma riigid võtavad võrreldavaid kohustusi. Rahvusvaheline kliimakonverents Kopenhaagenis, mille eesmärgiks on jõuda uue nn post-Kyoto kokkuleppe saavutamiseni, on lõpusirgel. Ma olen kindel, et me suudame saavutada poliitilise kokkuleppe. See saab olema raamiks ja pinnaseks hilisematele detailsetele rakenduskokkulepetele, kuid kõigepealt on tähtis panna paika kõiki maailma riike hõlmav siduv eesmärk ja põhimõtted. Tuletan siinkohal meelde, et ka Euroopa Liidu sees leppisime energia- ja kliimapaketi raames enne kokku eesmärgid ja alles hiljem rakenduslikud üksikasjad.

Lähen Kopenhaagenisse kahe päeva pärast hea tundeaga – Eesti on olnud läbirääkimiste algusest peale tugeva ja võimalikult hõlmava üleilmse kokkuleppe pooldaja.

Oktoobris tuli liikmesriikidel läbida solidaarsustest kliimateemal, kui kaalul oli Euroopa Liidu ühtne esindatus kliimakonverentsil. Solidaarsus ja Euroopa Liidu ühtsus ei ole tühipaljas sõnakõlks, mida kõlbab kasutada juhtudel kui see on riigi huvidega kooskõlas, kuid mille võib kõrvale heita niipea, kui riigi erihuvid ülejäänud partnerite arvamusega kokku ei lähe. Solidaarsus on alati kahesuunaline.

Jah, ka Eestile on kliimamuutustega võitlemisele kaasa aitamine lühiajalises perspektiivis küllalt kulukas. Teisest küljest näitab see, et suhtume Euroopa Liidu ühtsusesse tõsiselt ja oleme valmis selle nimel ka panustama. Kinnitan teile, et Eesti konstruktiivset joont on märgatud ja tunnustatud. See on poliitiline kapital tulevikuks.

Ikka on küsitud, mida me sellest saame, et toetame tugevat lepet Kopenhaagenis? Miks oleme valmis andma oma panuse mitte ainult kasvuhoonegaaside vähendamisse, vaid ka rahastamisse? Kas meil ei oleks kasulikum rõhutada oma suhtelist vaesust ja seeläbi mitte maksta arenguriikidele?

Vastuseks: olgu kliimamuutused inimtekkelised või mitte, muutugu ilm külmemaks või soojemaks, selge on, et mittetaastuvatel energiaallikatel põhinev energiatootmine ei ole jätkusuutlik. Peame otsima ja leidma alternatiive, mis võimaldaksid katta maailma järjest kasvavat energiavajadust. Kuigi lühiajaliselt võib kliimapoliitika tähendada meile suuremaid kulusid, näeme, et keskendudes keskkonnasõbralikele tehnoloogiatele ja arendades välja uusi, võidame pikemas perspektiivis nii majanduslikult kui ka keskkonnapoliitiliselt. Riigil, mille elektrienergia tootmine põhineb põlevkivitööstusel, on kanda võrdlemisi suur vastutus kahjulike ainete õhku paiskamisel. Kopenhaageni lepe annab ühtlasi kindluse ettevõtjatele investeerimaks loodussõbralikesse ja taastuvenergiaga põhinevatesse tehnoloogiatesse ning tegelemiseks arendustööga nende välja töötamisel. Kui pole selgeid ülemaailmseid mänguregleid, on raske investeerida. Kliimasõbralik poliitika on investering tulevikku, mis end kordades ära tasub.

Lugupeetud Riigikogu,
Austatud kuulajad,

Lissaboni lepingu jõustumisega on ka see austusväärne kogu, mille ees hetkel seisan, saanud endale lisaõigusi. Eelkõige on Riigikogu saanud võimaluse sõeluda komisjoni algatuste vastavust subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse printsiibile. See on tänuväärne muudatus, mis tõstab kindlasti veelgi parlamendi rolli Euroopa otsustusprotsessis. Valitsus omalt poolt annab minu suu läbi käesolevaga lubaduse seadusandjat selles töös aidata. Kõik Riigikogule esitatavate asjakohaste seisukohtade eelnõude seletuskirjad Euroopa Liidu asjade kohta hakkavad sisaldama ka vastavat valitsuse poolset analüüsi eelnõu vastavusest nendele printsiipidele. Ühtlasi sooviksin siinkohal tänada Riigikogu viljaka koostöö eest Euroopa Liidu küsimuste menetlemisel.

Nii nagu on see sätestatud Eesti Euroopa Liidu poliitika 2007-2011 raamdokumendis, jätkab

valitsus ka järgnevatel aastatel sellise Euroopa Liidu poliitika teostamist ja elluviimist, mille eesmärgiks on muuta Euroopa Liit tugevamaks. Meie poliitika sihiks saab olla vaid sisemiselt sidusam ja väliselt ühtsem Euroopa, sest nagu väljendas juba 1929. aastal peetud kõnes Karl Robert Pusta: „Kõik, mis kõvendab Euroopa ühtehoidu, kindlustab ka meie rahvuslikku iseolemist.“

Täna tähelepanu eest.